

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 89. ANUL XII.

Telegrafulu este de doua ori pe septe-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditur'a
foiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
c'atra espeditura. Pretulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litero
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 12/24 Novembre 1864.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 1/13 Octobre 1864.

(Continuare din nr. din urma.)

La ordinea dilei e

Propunerea

deputatului Gabriilu Manu si alu consotloru privitoria
la modificarea sistemii de contributiune pentru Transsilvani'a.

Dupa preliminariulu de contributiune satoritu de c'atra
Senatulu imperialu pre an. 1864 pentru Transsilvani'a,

a) summ'a contributiunei personale (tax'a de capu, a ce-
tatienulor, si cea protectiunala) face . . . 1.350,000 f.,

b) summ'a contributiunei de pamentu — 1.471,167 f. v.
a. prin urmare summ'a contributiunei personale sta fatia cu
summ'a contributiunei de pamentu aproximativu ca 91 la 100.

Summ'a contributiunei personale (ca taes'a de capu) are
de a se acoperi in ti'era:

1) prin platirea de 4 f. 20 xr. v. a. de c'atra toti poses-
sorii de pamentu — fara exceptiune — deca ei au din acel'a
dupa catastru unu venitu curatu de 20 f. si 10 cr., (de si ei
nu suntu in stare prin lucrulu maniloru sale de a-si castiga
p'anea de tote dilele.)

2) prin platirea de 3 f. 15 xr. de c'atra possessorii de
cate o casutia, si curialisti,

3) prin platirea de 2 f. 10 xr. de c'atra individii fara
nici o proprietate,

4) prin platirea de 52 1/2 xr. de c'atra luntrasi (Schiffer).

5) prin platirea de 1 f. 5 xr. de c'atra baiasi (urburari,
matallurgi), carbonari, si spalatori de aur,

6) prin platirea de 6 f. 60 xr. de c'atra israeliti,

7. veduvele de tote categoriile platescu summ'a jumetate
a contributiunei platite de c'atra barbatii lor.

Cu privire la contributiunea concretata in multe comune
ale Transsilvaniei locuite numai de agricultori tierani, contri-
butiunea personala face o summa indoita, si inca mai mare fa-
tia cu contributiunea pamentului.

Eara cu privire la punctulu 1. in mijloculu unoru familie
de totu serace, cari din pamentu abia au unu venitu anualu
de 21—22 fl. v. a., contributiunea personala (tax'a de capu)
fara adausuri suie la 12 fl. 60 xr. seu 16 fl. 80 xr., — de
orece tatalu ca capu alu familie cu doi — trei feciori suntu
taxati fiacare cu intr'ea summa, deca au ajunsu etatea de
maioreni, — si asi venitul curatu alu pamentului acoperin-
du-le darea direpta a capului si a pamentului, celelalte adau-
suri de contributiune trebuie sa le suplinesca contribuentii cu
castigulu din lucrulu maniloru, —

prin urmare summ'a directa a contributiunei personale
intrece si de optu ori, eara cu adausurile la olalta mai de 16
ori summ'a contributiunei directe de pamentu.

Contributiunea personala ca taxa cetatieneasca se platesce:

a) in Sabiu, Brasiovu si Gherl'a cu 10 fl. 50 xr.

b) in Clusiu, Sighisior'a si Mediasiu cu — 8 fl. 40 xr.

c) in M.-Osiorheiu, Bistrit'a si Sebesiu cu 7 f. 35 xr.,

d) in celelalte orasie cu 6 f. 30 xr.,

eara taes'a protectiunala cu 26 1/2 xr. se platesce in ge-
neralu de c'atra cei miserabili.

Comparandu summ'a contributiunei personale cu a pa-
mentului in Transsilvani'a, precum acestea cu summ'a contri-
butiunei personale si a pamentului din Ungari'a, si iara-si cu
summele de castigu (Erwerbssteuer) si a pamentului din ce-
lelalte provincii ereditarie a monarchiei; atunci numai decatu
se arata, cumca contributiunea personala din Transsilvani'a e
preste mesura ingreuiat'ore; — ac'asta rea stare au recunoscut-o
si inaltulu regimu alu Maiestatii Sele, precum se pote cu-
nosece din declaratiunile cele solemne ale Esc. Sele d. Mini-
strulu de finantia Cavalerulu de Plener din siedinti'a senatu-
lui imperialu amplificatu tinuta in 17 Septembrie 1860. — a
senatului imperialu din 13 Martiu 1862, si 19 Novembre 1863.

Eara cumca starea atinsa e intru adeveru si nesuferivera,
si locuitorii tierii nu mai potu supporta aceste greut'ati, aceea
se pote conchide preausioru si cu tota consecuinti'a — intre al-
te mai multe impregiurari, — si din urmatoarele:

a) ne lipsescu — pre langa alte isvoro de castigu — chiaru
si drumurile de comunicatiune si comerciulu in launtrulu tie-
rei insusi, si si cu tierile vecine, — eara unele din acele care
suntu ca drumuri de ti'era, au o elevatiune (suisiu) dela 10
pana la 23 policari (Zoll) la orgia, — seu ca imperiale — fara
consideratiune — intr'at'ata de tacsate, incatu bietulu tieranu a-
bia pote esi la satulu vecinu cu trasur'a de 2 vite;

b) diregatorii dela oficiile administrative politice, si de
justitia in Transsilvani'a cu deosebire in comitate si districte,
precumu scaunele secuiesci au o salarisare numai de jumetate
in comparatiune cu oficialii din Ungari'a, si celelalte tieri e-
reditarie ale monarchiei, prin urmare cercularea baniloru si in
asta privintia e subtrasa artificiosu din ti'era — de si pote in-
directu; — e pre naturalu dara,

c) ca neavendu locuitorii tierii in unele parti ale eii nici
unu isvoru de castigu, nu suntu nici in stare de a plati con-
tributiunea, prin urmare ca sa se sustina pentru sco'te-
rea contributiunei neintreruptu esecutiuni militare intr'o mesu-
ra forte insemnata, care asemenea mistuiescu o parte insemna-
ta din castigulu poporului, care insusi abia-si mai pote sus-
tine viet'i'a.

In mediuloculu acestoru impregiurari nefavorit'ore diet'a
Transsilvaniei s'au grabitu — prin reprezentantii poporului
inca in anulu trecut — in interessulu unitatii monarchiei — de
a inarticula diplom'a din 20 Octobre 1860 si patent'a din 26
Februaru 1861 intre legile tierii intru acea firma convin-
gere si sperantia, ca starea eii cea exceptiunala de pana a-
tunci, va fi radicata numai decatu, si eii i se va da unu locu
cuvenu intre marginile dreptatii spre a pote gusta o egala
si justa tractare cu privire la afacerile comune, fatia cu Un-
gari'a si cu celelalte provincii ereditarie ale monarchiei.

Dupa ce in sa pre langa tote asigur'arile mai susu indi-
cate din partea inaltului regimu sorte'a contribuentiloru tierii
acestei'a, nici dupa inarticularea actelor de Statu, ba nici
chiaru dupa tramitarea celor d'ant'au deputati la Senatulu im-
perialu — intru nimic'a nu s'au usiuratu, si acea stare asupri-
toria pre class'a mai seraca o amenintia cu totala nimicire;
se nasce cea mai urginte necesitate, ca diet'a tierii sa im-
bratiseze cu tota caldur'a, si fara amanare ac'asta cauza! —
pentru acea subscrisii-si iau voia de a propune: Inalt'a casa
sa binevoiesca a decide:

Ca Maiestatea Sea sa fia prin o preumilita representa-
tiune rogata, ca sa binevoiesca pre gratiosu a demand' Mini-
steriului de finantie, ca acest'a sa asterna de timpuriu pentru
cea mai de aproape sesiune a Senatului imperialu unu proiectu
de lege specialu pentru reformarea sistemii de contributiune,
respective stergerea contributiunei personale si miciorarea
contributiunei directe preste totu in Transsilvani'a pre anulu
viitoriu; ca acest'a sa se iee la desbatere inainte de refor-
marea sistemii generale de contributiune a monarchiei intregi.

Totdeodata inalt'a dieta sa decida „Ca proiectulu acest'a
cu privire la § 53 alu regulam. dietalu de trebi sa se per-
tracteze cu abreviatiunea c) ca urginte“ — eara spre ante-
consultare sa se predeie comitetului finantialu, carui'a cu
privire la § 53 lit. a), sa se impuna unu terminu de 8
dile pentru substernerea raportului.

Sabiu 16 Septembrie 1864.

Gavriilu Manu, Demetriu Mog'a, Alessandru Bohatielu,
Ladislau Buteanu, Iosifu Siulutiu, Ioanne Balasiu, Ioachimu
Muresianu, Simeonu Balomiri, Mateiu Nicol'a, Michailu
Bohatieliu, I. Codru Dragusianu, Stefanu Biltiu.

Referint. M a n u (depe tribuna) avendu a motiv'a pro-
punerea facuta pentru modificarea sistemii de contributiune in

Tranni'a, premite, ca tempulu scurtu, ce ne mai stă spre dispozițiune, cu multu lu apretiucesce mai tare, decâtu sa se lase cu acésta ocașiune intr'o disertatiune istorica despre sistemele de contributiune, care s'au sustinutu in Tranni'a din timpii cei mai vechi pâna acum, fia acelea de pe tempurile principiloru transsilvani, séu de sub fericitorea domnire a in. case austriace; nu va a descrie nici impregiurările, între cari s'au introdusu sistem'a Bethleniana, pe a cărei basa sustă in câtu-va s'astadi contributiunea personala, ci se va restringe pre câtu se pôte la obiectu. Cine aru dori a avé o cunoșcintia mai compendiôsa despre sistem'a contributiunei in Tranni'a, si-o potu castigă între altele s' din carticic'a: *Beitrag zur Geschichte und Statistik des Steuerwesens in Siebenbürgen von C. A. Bieltz*, tiparita in Sabiiu in an. 1861. Trecendu strinsu la obiectulu dilei, din care se vede, ca a doritu cu deosebire micșiorarea contributiunei personale, premite, cumca nici decâtu n'a pornitu din acelu principiu, că veniturile statulu din Tranni'a sa se scurteze, si statulu preste totu sa patimésca in finantiele sele; ci a doritu si dorește, cumca sistem'a contributivă după starea materiala s' după mijlocele, ce le au locuitorii Tranniei cu privire deosebita la contributiunea personala sa se rectifice asiá, că pe viitoriu sa nu mai fia statulu silitu, cea mai mare parte a contributiunei din Tranni'a a o scôte pe calea executunilor militare; a doritu, că contributiunea sa se asiedie pre o basa amesurata asiá, că locuitorii sa o pôta supportá, penruca déca nu voru fi in stare a o supportá, atunci acést'a va urmá nu numai spre ruinarea contribuentiloru si a țierei, ci va aduce negresitu după sine cea mai mare dauna si penru statu.— Incátu penru sistem'a contributivă cu privire la contributiunea personala, de basa ne servese cu deosebire inca si acum in Tranni'a: *Die Vorschrift, welche bei Ausschreibung der direkten Steuer für das Verwaltungsjahr 185 1/2 zu beobachten war-* data de directiunea finant. in Sabiiu in 24 Oct. 1855 nr. 7601. Acestu normativu in sa nu se aplica astadi preste totu cum este, căci de atunci încóce s'au mai facutu óresi-care modificări,— in sa acelea acum le lasa la o parte, căci candu vomu veni la pertractarea meritoria a acestui obiectu, atunci le va aduce inainte. Dupace in propunere au insiratu, ca summ'a contributiunei personale cine are sa o plătésca, după pct. 7. in aline'a 1 a disu urmatórele: „Cu privire la contributiunea concretala etc. A premisu, ca va sa fia câtu se pôte de scurtu, in sa intr'unu obiectu atátu de momentosu e silitu a citi baremu câte-va date, prin care pote sprijini motivarea facuta. Datele le-a castigatu din comitatulu Solnocului interioru pe cale oficiôsa. Spre a dovedí, ca in ce comparatiune stă in multe comune contributiunea personala cu apamentulu, va citi numai summele din câte-va comune; asiá d. e. in Corueni contributiunea pamentulu face 177 f. 70 1/2 cr., pecandu contributiunea capulu face 71%; in Girbou contributiunea pamentulu face 178 f. 36 1/2 xr.; ear summ'a contributiunei capulu face 414 f. 12 xr. aci inca se vede, ca mai de trei ori contributiunea capulu e mai mare decâtu a pamentulu. Acésta proportiune se afla in comune fórte multe; dar aceste dóue date voru fi dór destulu spre chiarificarea lucrulu. — Mai incolo amu disu in propunere: „Ear cu privire la pct. 1 in mijloculu unoru familie de totu serace etc. (citesce pct. 1.) — In privinti'a acést'a inca are date oficiôse si autentice, din care in adeveru se vede, ca in multe comune capii familielor si déca nu au nici macar unu petecu de pamentu, dar au câte 2 séu 3 feciori, cu totii platescu câte 4 fl. 20 xr., dupacum e prescisu numai penru fostii nobili si ómeni eliberati, adica fostii coloni; déca vomu mai computá acum si contributiunea penru desdaunarea pamentulu cu 71 1/2 xr., precum si penru fondulu țierei cu 4 1/2 xr., vomu vedé, ca baremu doi membri din sinulu unei familie cu lucrulu mâniloru trebnie sa-si castige summ'a, numai cá sa-si pôta plati contributiunea capulu. Acést'a in sa pôte veni si de acolo, ca contributiunea personala se rectifica de cátra deosebiti individi, si fára de a observá o uniformitate, de-si normativulu rectificatiunei cuprinde determinatiuni lamurite; asiá d. e. in mijloculu unoru familie unii membri suntu taxati cu câte 3 fl. 15 xr., alții cu câte 4 fl. 20 xr., de-si suntu de asemenea stare si aru trebui sa se taxeze intr'o forma. — Spre comprobarea celoru amintite cetesce datele urmatóre: In Agriesiu totu in comitatulu Solnocului interioru, nr. casei 43. capulu familiei cá tata de 90 ani be-tránu, si elu impreuna cu 2 feciori ai sei insurati platesce fiacare intrég'a contributiune personala câte 4 fl. 20 xr. cu totulu 12 fl. 60 xr. Si déca luámu si adausurile țierei cu 9 fl. 57 xr., cu totulu la olalta platescu 22 fl. 17 xr. Summ'a contributiunei pamentulu adeveratu e 7 fl. 16 xr., dar care scie impregiurările din comun'a acést'a, totdeodata se va convinge, ca venitul pamentulu abiá acopere summ'a contributiunei capulu cu adausurile. In Glodu, nr. casei 134 se gasesce o veduva de 60 ani, carea cu unu fecioru alu eii amendoi

suntu taxati cu contributiunea capulu, veduv'a cu 2 fl. 10 xr., ear feciorulu eii cu 4 fl. 20 xr. de-si platindu ei in contributiunea pamentulu numai 1 fl. 38 xr. tragu unu venitu anualu din pamentu de 13 fl. 80 xr., ear contributiunea loru personala cu adausurile dimpreuna face 11 fl. 8 xr. prin urmare din venitul pamentulu după platirea contributiunei personale le mai remâne 2 fl. 72 xr. — In Briglesu (Tótszálás) sub nr. casei 33 unu capu alu familiei in etate de 75 ani cu 2 feciori ai sei platescu in contributiunea capulu 8 fl. 71 xr., neavendu possessiune de pamentu. — In Solomonu sub nr. casei 13 unu tata in etate de 80 ani cu 2 feciori platescu la olalta in contributiunea personala 13 fl. 12 1/2 xr. — In Terpiu unu tata de 80 ani cu unu fecioru alu seu de sub nr. casei 2 platescu in contributiunea capulu 8 fl. 20 xr.; ear intr'a pamentulu 1 fl. 67 1/2 xr. — In Dingleagu sub nr. casei 5 platesce o veduva contributiunea capulu cu 2 fl. 10 xr.; ear penru 3 feciori ai eii câte 4 fl. 20 xr., prin urmare cu totulu 14 fl. 70 xr., prin urmare cu adausurile penru desdaunare si fondulu țierei de totu 25 fl. 87 xr., eara in contributiunea pamentulu platesce 4 fl. 27 xr. si asiá din intregu venitul pamentulu de 42 fl. 70 xr., cu a cáru lucrare au asudatu tota vér'a, remâne familiei spre sustinere numai 16 fl. 83 xr. — In M. Décese sub nr. casei 3 unu capu alu familiei cu 4 feciori si in, eara cu adausurile dimpreuna 30 florini 81 xr. 2 fete platescu in contributiunile personale 17 fl. 51 1/2 xr. contributiunea pamentulu platescu 3 fl. 41 xr., prin urmare din intregu venitul pamentulu calculatu după catastru cu 34 fl. 10 xr. li-aru mai remané spre sustinerea vieticii 3 fl. 29 xr. după lucrulu atátoru mâni peste vér'a intréga; in sa fiindca in comun'a acést'a fórte arareori se cocu bucatele, ear estempu cucuruzulu nici decâtu nu s'au potutu cóce, nu suntu in stare a plati nici barem o parte a contributiunei personale. — După legea recrutarei uniculu fiiu, scapa de sórte, déca tatalu seu a trecutu presté 60 ani; după sistem'a contributivă in sa unu tata séu o mama veduva si déca suntu in vârsta de 70—80 ani, si nu suntu in stare de a umblá pe piciórele loru, cu atát'a mai puțin de a lucrá ceva, se taxéza cu intrég'a suma de contributiune, anumitu si fára exceptiune atunci, déca ei penru possessiunea de pamentu platescu 2 fl. contributiune. — Esemplele citate voru ajunge, dincontra aru poté citá pâna mâne la date. — Din acestea crede, ca inalt'a dieta se va poté convinge, ca starea contributiunei personale preste totu in Tranni'a a venitu nesuferibila. — Trecendu preste contributiunea cetatienésca, in aline'a urmatóre amu disu, ca „Comparandu summ'a contrib. etc. Contributiunea pamentulu in Ungari'a face 14,666,651 florini; cá noi sa potemu face o comparatiune între contributiunea pamentulu din Ungari'a cu cea din Tranni'a, e de lipsa a le radică amendóue la asemenea percente; si fiindca la noi bas'a e 10%, vomu reduce si contributiunea din Ungari'a totu la 10%; facendu acést'a, vedemu, ca contributiunea in Ungari'a va face 9,166,650 f. Fatia cu acést'a contributiunea personala in Ungari'a face 30,070,400 f. Contributiunea pamentulu in Tranni'a face 1,471,167 f. ear contributiunea personala 1,350,000 f. Déca in Ungari'a după contributiunea de pamentu se platescu 3,079,400 f., atunci nóue in Tranni'a după contributiunea de pamentu ni s'aru veni numai 494,155 f. prin urmare, déca vomu luá singura contributiunea pamentulu in Tranni'a fatia cu cea din Ungari'a in comparatiune, atunci noi platim mai multu cu 855,845 f. peste anu,— ear luandu ce au adusu in an. 1860 in senatulu imp. d. senatorulu imp. Iakabb unde au luat numerulu sufletelor in comparatiune si a disu, ca locuitorii din Tranni'a facu numai 1/4 din locuitorii Ungariei si totusi au plati in sa atunci summ'a de jumetate a contributiunei personale din Ungari'a, luandu si acum acésta comparatiune a locuitorilor din Tranni'a cu numeru rotundu de 2 mill. fatia cu locuitorii Ungariei rotundu de 8 mill., atunci noi amu avé de a plati numai 1/4 din summ'a contributiunei personale a Ungariei, prin urmare numai 769,887 f., asiá dara si in casulu acést'a amu avé de a plati pe anu 580,125 f. mai puțin. — In celelalte provincii austriace contributiunea pamentulu suie, dela 16—21%; déca se face comparatiunea, privindu in sa si intr'acelea contributiunea pamentulu cu 10%, se vede ca pecandu in Tranni'a contributiunea personala fatia cu a pamentulu stă ca 91:100, atunci in Galiti'a acésta proportiune este aprocsimativu cá 8:100; in Boemi'a cá 14-100; in Moravi'a 13-100; in Stiri'a cá 14-100. Din acestea inca se pôte vedé, ca la noi contributiunea personala e preste mesura mare; prin urmare se pôte cunoșce pe deplin, ca declaratiunea Esc. Sele ministrulu de finantie de acumu facuta in senatulu amplificatu din an. 1860 cá respunsu la vorbirea dep. Iakabb, cumca Ungari'a aru plati 16% din venitul curatu alu pamentulu, ear Tranni'a numai 10%, si asiá Tranni'a aru si trebui sa plătésca o suma mai mare in contrib. personala cu privire la summ'a aruncata pe locuitorii Tranniei,

nici decâtu nu e motivata. -- A disu in sfarsitul a lineei citate diu propunere, cumca acésta stare rea a contrib. pers. a recunoscut'o si insusi regimulu Mai. Sele. Asiá se vede din responsulu datu de cátra d. conductoru alu ministeriului de finantia de atunci cátra dep. Maager: „Dass die besonderen Uebelstände in Siebenbürgen das Finanzministerium bestimmt haben, die Regelung dieser Steuerverhältnisse daselbst nicht aufzuschieben bis die allg. Steuerreform eintritt, sondern schon früher die Personal-Erwerbssteuer in Verhandlung zu nehmen,“ ear in siedint'ia din 13 Martiu 1862 iara-si a recunoscutu Esc. Sea d. Ministru Cavalerulu de Plener dicendu: „Die in Ungarn, Siebenbürgen und Kroatien unter verschiedenen Benennungen bestehenden Personalsteuern sind namentlich für die ärmeren Klassen der Bevölkerung empfindlich;“ asemenea disu si in siedint'ia din 18 Nov. 1863: „Ich verkenne nicht, dass die siebb. Personalsteuern diejenigen sind, welche die Steuerpflichtigen am härtesten treffen, sie sind höher und unverhältnissmässiger, als diejenigen die in Ungarn bestehen.“ Asiá dar nu ne mai trebuie alta dovada, cumca insusi in regimulu a recunoscutu, cumca starea contribut'iei personale e asupritore cu deosebire pentru partea poporalui cea mai seraca. „Eara cumca starea atinsa etc. (citesce aline'a respectiva.)

Cu privire la drumurile de comunicatiune, crede ca cari au caletoritu prin tier'a nostra, voru fi aflatu, cumca in adeveru acest'a e unu motivu preintemeiatu. Dreptu esemplu, ca unele drumuri ale tieriei au elevatiune forte mare, aduce Comunicatiunea comit. Solnocului cu Ungari'a, cu deosebire dela Dees preste delulu Magojei si muntele Rotond'a preste Capricu cátra Marmati'a. Pe dealulu Magojei intr'o lungime cá de 700° suisiulu e intr'adeveru dela 10—23'', dupa-cumu si in anulu acest'a s'au mesuratu si nivelatu. — Unii straini se voru mirá, ca cum potemu noi sa trecemu pe astfelu de drumuri: responsulu e, fiindca nu potemu navigá prin aeru. Acestu drumu cá drumu de tierra e unulu dintre cele mai vestite facutu pe unu tempu cu drumulu preste Tihuti'a cátra Dorn'a in Bucovin'a, totu sub ingrijirea aceluasi Vicespanu Ujfalvi. — Ce se atinge de drumurile erariale in partea septentrionala a Tranniei, spre dovada ca acelea suntu intr'adeveru prea ingreuiate cu vam'a, se póte convinge cine va caletori dela Becleanu pâna la Deaju, in departare de 3 miluri, pentruca dupa doue vite cu mersu si cu venitu are sa platésca 1 fl. v. a. pentru vam'a drumului. — Acum déca bietulu omu seracu, in a cáru casa jace soldatulu pentru scóterea contribut'iei, dupace au siediatu in padure vr'o doue dile curatindu lemne, si in a trei'a di se duce cu ele la Deaju, cá sa capete pentru unu caru bine incarcatu 1 fl. 20 xr. si elu in vama are sa platésca 1 fl., séu din sate mai aprópe de Deaju mai putinu de 1 f., atunci totusi dupa lucrulu de 2—3 dile cu trasur'a abia le mai remáne 20—60 xr. dela summ'a baniloru capetati. Acésta stare se mai póte suferi? din acésta cauza la locurile cuviincioase si suntu de a se face cu tóta ocaziunea pasii cuveniti cá si in partea septentrionala a tieriei sa se stérgea vam'a acést'a atátu de impedeat'ore pentru castigulu ómeniloru. — Ací mai vinu si abusuri; nu va a inculpá pre nimenea, nici pre dregatoriele finantiale, nici pre arendatorii drumurilor: in sa déca stálpii de vama dela locurile dupa lege menite se strapunu in a trei'a séu a patr'a comuna numai cu acelu scopu, cá si acei caletori sa fia siliti a plati vama, cari nici odata nu calca si nu trecu preste obiectulu vámei, atunci acést'a aru insemná a asupri pre nedreptulu pre caletorii. — Asiá se intemplá cu locuitorii din vr'o 16 comune din cerculu Petrei de pre Valea Spermezeului, cari in caletori'a sea cátra Reteagu nepotendu incungiurá 1 mila si trece preste podulu erarialu dela Csicsó-Kristur suntu totusi siliti in a trei'a comuna, adica la Reteagu a plati vam'a podului, cá arendatorulu sa nu-i desbrace de camesia.

A dóu'a a disu: b) Deregatorii dela oficiele adm. etc. (citesce pct. b.)

De unde sa-si póta castigá omulu seracu unu craceriu pentru o mirtisióra de bucate, déca prin târgu se intalnesce numai cu ómeni flamendi si goli la punga, cari nu vréu si nu potu sa-i dea macar jumetate pretiulu pe materi'a lui. Nu vorbesce din punctulu acél'a, cáci e si elu dregatori si cá pismuiesce dor starea deregatoriloru si fondulu regiu séu din provinciele creditarie, ci va numai sa dica, ca circularea baniloru in comitate e subtrasa artificiosu, de óre ce prin comitate, districte si scaunele secuiesci deregatorii suntu d'abia numai pe jumetate plati cá cei din fondulu regiu si din alte tieri. Cá sa nu gandésca cineva, ca aduce ceva inainte fara basa sigura, déca vomu luá d. e. starea dregatoriloru din alte provincie si o vomu asemená cu a dregatoriloru nostri: óre pe cine substitue Solgabitánu de astadi? Nu pre unu Bezirksvorsteher? care are 1260,1155,1150 fl.? Séu sa luám unu jude supremu Vicespanu, nu substitue acest'a pre unu Kreis-

vorsteher? care are dupa impregiurári 1470,1260,945 si 840 fl., pânacandu in Tranni'a judii cerculari au salarie de 400 f., judii supremi de 700 f. si Vicespanii de 600—700 f. Totu acésta proportiune stá si fatia cu dregatorii din Ungari'a. Ce se atinge de dregatorii din fondulu regiu, gandesc ca cu alta ocaziune inea a facutu o comparatiune numai per incidens intre spesele tribunalului superioru din Sabiiu cu ale Tablei reg. Ba aflám inca, ca in unele scaune sasesci amplotatii suntu inca mai bine salarisati si cá in celelalte provincie. „Amu premisu, domniloru, ca nu din pisma amu adusu acestea inainte, ci ca sum silitu a documentá, ca circularea baniloru in comitate e artificiosu subtrasa. Nu voiu a grai despre aceea, ca pentru ce nu se dau si in comitate plati mai mari si asemenea cá in Ungari'a, alte provincie ale monarchiei séu scaunele sasesci din Tranni'a, pentruca ei suntu dóra municipali, de si provisorie denumiti de cátra administratorulu jurisdictiunei— póte nu fára vre-unu interessu particulariu propriu? — acést'a mi-o pastrezu pe altadata.

A disu 3): E prea naturalu dara,

c) ca neavendu etc. (citesce pct. c)

Tocm'a in sesiunea senatului imp. din urma la o vorbire a dep. Baritiu a respunsu Ministru de finantie, ca va emite ordinatiunile cuvenite, cá contribut'iea personala sa se scóta cu tóta crutiarea, „mit aller Schonung“. Eu credu, cumca din partea ministeriului de finantie se voru fi si facutu dispositiunile cuviincioase; in sa cumca acelea in cea mai mare parte nu au nici unu efectu, ne póte servi de esemplu, cumca in com. Solnocului interioru ne'nterruptu se sustinu 7 despartiaminte militare a 6 fecori pentru scóterea contribut'iei. —

Scie, cumca la mai multe plansori din partea dregatoriloru politice in presidiu gub. a recuiratu pre c. r. directiune finant'ara, cá sa sisteze scóterea contribut'iei prin executiune, macaru pâna la tótna, pâna candu voru stringe ómenii bucatele de pe câmpu si voru poté capetá bani de pe ele; in sa tóte acestea au remasu fára efectu. — Cum se face scóterea contribut'iei? Dregatoriile politice tramitu einen Civilboten cu 50 cr. plata— cá sa adune contribut'iea; din partea perceptatoriloru de dare, fára sa se mai incunoscintize dregatori'a politica, se tramite milit'ia spre executare, care apoi se intalnesce cu Civilbote;— acum cum, si de unde sa mai póta plati bietulu omu inca si tacs'a de executiune? candu si pe acésta cale se mai lipsesc de ce are?! — Asiá dara nu e mirare, déca dupa aretárele si dupa impartasirile oficiose, care le avemu chiaru din partea directiunei finant'iale pe an. 1863 s'au scosu 2,916,793 f. 39 1/2 xr. cu executiune militara; si déca sistem'a contribut'iei personale va stá inca totu asiá, se potu face dispositiuni din partea dregatoriloru finant'iale, cá executiunea sa nu mai inceteze. In sa se teme, ca locuitorii, ne mai potendu supportá grentátile, voru esí din sate si-si voru face colibi prin paduri. — A disu mai incolo: „In mijloculu acestoru impregiurári nefavorit'ore diet'a Tranniei s'a grabitu— prin reprezentantii poporalui inca in an. tr.— in interessulu unitatei monarchiei de a inarticulá diplom'a din 20 Octobre 1860 etc. . .

Sa ne aducemu bine aminte, domniloru, pre atunci candu erá vorb'a de tramiterea deputatiloru in senatulu imp., ce aperiatori buni au gasitu in sal'a dietei acesteia chiaru si Weber-ii din Schässburg.

Au vorbitu si alti preastimati domni pentru contribut'iea personala preste totu, si eu credu ca nici unulu intre noi nu este si nu au fostu nepetransu de acea convingere, cumca in urm'a inarticulárei diplomei si a patentei si in urm'a tramiterii deputatiloru la senatulu imp. se va sterge séu se va modificá contribut'iea personala, asiá incátu locuitorii tieriei acesteia sa nu fia per exceptionem pedepsiti si asupriti cu o contribut'ie. Eu insumi amu fostu de acésta convingere atunci, pentruca cele mai multe acte ce le amu acum scóse pe cale oficiosa, mi le-amu fostu castigatu inca in an. tr., si déca eugetamu eu ca nu se voru face óresi care usiurári poporalui prin stergerea séu modificarea contribut'iei personale, inca atunci faceamu propunerea acést'a.

Acum in sa e neaperatu de lipsa sa facemu acésta motiune, pentruca deputatii, ce-i tramitemu la senatulu imp., sa aiba ocaziune si materialu de respectatu fatia cu dorintiele tieriei, care materialu sa-lu propuna si sa-lu apere acolo. — Trecendu la petitu a disu sa se faca o representatiune cátra Mai. Sea. Na potutu specificá, cum sa se faca representatiunea acést'a, ci a disu: Cá Mai. Sea sa fia (citesce.)

A disu, ca acésta propunere séu proiectu sa se iee inainte de reformarea sistemei generale de contribut'ie a monarchiei intregi la desbatere pentru aceea, pentruca de si din partea Esc. Sele d. mistru de finantie ca conducatoriulu ministeriului din an. 1860 am avutu óresi care asigurári, cumca in privint'ia contribut'iei personale a Tranniei se va face pasulu cuviinciosu, cá sa se iee mai inainte de reformarea con-

tributiei monarchiei intregi la dechabere, tolosi de atunci au trecut 4 ani si nu ni s'au mai facutu nici o nsiurare. Crede dara, ca de-si apretiuimu tota bunatatea in. regimu fatia cu locuitorii Tranniei, sa nu ne mai razimamu in astfelu de promissiuini si asceptari, ci noi sa ne implinimu datoriti'a de reprezentanti ai poporului si sa comprobamu aceea, ca noi nu mai suntemu in stare a subportá greutatea cea mare a contrib. pers., si sa rogámu pre Mai. Sea, cá sa se indure a face dispositiunile cuvinióse, cá pertractarea asupr'a reformárei sistemei de contributiune, resp. stergerei contrib. pers. sa se iee in senatulu imp. la pertractare inainte de a se luá proiectulu, ce aru atinge reformarea contributiunei monarchiei intregi; de óre ce me temu, cá nu cum-va sa mai tréca iarasi vr'unu anu séu doi si noi sa stámu totu asiá. Si credeti-mi domniloru, ca déca vomu aduce noi aci ori si ce lege, nici unu resultatu alu legiloru facute de noi nu va avé acea impressiune binefacátore pentru poporu in Tranni'a, cá déca vomu poté mijloci, cá starea contributiunala cea asupritóre sa se usiureze, si déca vomu mijloci, cá sa fimu si noi tractati in afacerile comune, egalu cu locuitorii celorlalte provincie austriace; de óre ce credu, cumca nici o tíera din monarchi'a austriaca nu ne-au intrecutu cu loialitatea fatia cu tronulu si cu zelulu pentru unitatea monarchiei. (Bravo!) — Déca noi ne-amu implinitu datori'a fatia cu monarchi'a cá cátra o mama, avemu si noi totu dreptulu de a pretinde dela monarchia, cá sa fimu si noi tractati asemenea cu ceialalti fiii ai eii." — In fine a facutu propunerea, cá pe temeiu lu §-ului 53 din reg. de trebi lit. a) sa se ia proiectulu acest'a de urgente, si comitetulu finantialu, ce aru fi a se insarciná cu prelucrárea unui proiectu de representatiune, sa i se puna unu terminu de 8 díle pentru substernerea raportului; — dar fiindu ingrijitu, cá nu cum-va sa ne pomenimu cu unu telegramu, ca diet'a e disolvata séu amanata: pentru aceea modifica propunerea intr'acolo, cá in locu de 8 díle sa se dee 4 díle. (Bravo!)

La intrebarea Presiedintelui, déca va cine-va sa vorbésca la partea formala a acestei propuneri, Gull in cuventu mai lungu, care insa adeseori intra si in meritulu lucrului, din care cauza apoi Presied. de mai multe ori-lu intrerumpe, a-retandu inalt'a insemnata a acestei propositiuni, carea pelanga cea privitóre la recrutare, este cea mai insemnata si cu influinti'a cea mai pipaita asupr'a poporului: declara ca nu e cu potintia a lucrá materialulu celu colosalu in 4 díle, ci trebuie sa i se deá celu putinu 8 díle.

G. M a n u se apera de acelu pasagiu reu intielesu din cuventulu lui G u l l, ca propositiunea acest'a a esitu din intentiunea de a-si castigá popularitate.

Ne mai vorbindu nimenea la acestu obiectu, proiectulu se dá comitetulu finantialu, care va referi asupr'a lui in restempu de 8 díle. (Va urmá.)

Dela Senatulu imperialu.

In s i e d i n t i ' a d ' a n t á i u (din 30 Oct. 12 Nov.) atátu in cas'a magnatiloru, cátu si intr'a ablegatiloru se introducu si se recomanda presiedintii si vicepresiedintii respectiv. Acesti'a suntu totu cei vechi: in cas'a de susu: Pres. Principele Carolu A u e r s p e r g; Vicepres. Conte K u e f s t e i n; in cas'a ablegatiloru Presiedinte Dr. de H a s n e r, Vicepresiedinti: de H o p f e n si Comitele natíunei sasesci Conradu S c h m i d t. Pre presiedintii casei de susu ii presentéza Archiducele R a i n e r, pre ai casei de josu ministrulu S c h m e r l i n g. Ambii presiedinti deschidu adunárele cu câte unu cuventu, in care espunu gravitatea consultáriloru presinti; H a s n e r atinge mai tóte cestiuinele dinlauntru si dinafar'a monarchiei, pecandu princ. A u e r s p e r g amintescé numai pe scurtu gloriósele lupte din Schleswig-Holstein. — Intre membrii casei de susu se vede si Mitropolitulu L i t v i n o v i c z. (Va urmá.)

Din Banatu. C o m. C a r a s i u 1 Nov. 1864. In legatura cu denumirile mai inalte de curendu intemplate a Comitiloru supremi, pentru unele Comitete s'a respanditu p'aici o scire turburátore, esita din funte, macarca nerománu, dar precumu se afidéza fórté credibilu: ca din partea Inaltulu Consiliu regescu din Bud'a s'aru fi propusu la locurile mai 'nalte pentru denumirea Comitelui supremu in Comitatu C a r a s i u cu total'a delaturare a romániloru (?) doi nerománi! unulu din Lugosiu, si altulu din Aradu.

Noi nu potemu dá crediamentu scornituriloru acestoru tendintióse, pentrucu nu potemu presupune dela Guvernu Maiestátii Sele, ca cu apriat'a delaturare a pré-gratiosului Rescriptu Inperatescu din 27. Decembre 1860, si cu ignorarea atatoru plansori, — si anume a acelei substernute Maiestátii Sele pre gratiosului Imperatu alu nostru inca in 25. Iuniu 1863, la care si adi totu se mai ascépta vindecarea doreriloru prin emissiunea unei Resolutiuni mai 'nalte —

aru voi se vatemc pre Románi in sentiulu loru sacru de loialitate, a-i sgudivi in credinti'a loru neclatita, si prin asemenea propuneri a sterni neincredere in intentiunile parintesci ale Guvernuului Maiestátii Sele, si intr'o asiá mesura mare a-i nemultiami; — ci din contra Románi nutrescu speranti'a firma: ca inaltulu Guvernu amesuratu denumiriloru de curendu esíte, fórté bine nimerite, va avé privintia si la dorintiele Romániloru din Carasiu, cari facu absolut'a majoritate, si va propune pentru denumirea Comitelui supremu la locurile mai inalte cu total'a delaturare a neromániloru curafu numai Románi adevérati, cualificati si despre loialitatea loru bine meritati.

Cu aceste suntemu datori pentru nimicirea scornituriloru, si manifestarea opiniunei publice celei corecte, chiaru in interesulu Guvernuului Maiestátii Sele, celui bine intielesu. —

Principatele románe unite.

— Consiliulu judetiaru alu Prahovei, spre eternisarea memoriei acestei epoche glorióse a istoriei Romániloru, a votatu sa se radice in piati'a din centrulu orasiului Ploiesci statu'a ecuestra a Domnitorului, peste o fúntána cu apa dusa din munte, si pe soclulu acestei statue urmatórea inscriptiune, subscrisa de toti membrii actuali ai acelu consiliu judetiaru:

CELUI CE A FACUTU UNIREA

Celui ce a luatú averea romána din mánele stráiniloru celui ce a improprietaritu pe clacasiu

CELUI CE A ELIBERATU COMUN'A

CELUI CE A DATU AUTONOMIA JUDETIELORU

Celui ce a chiamatu pe toti Románi la drepturile cetatienesce si politice
Celui ce a datu Instructiunea generala gratuita si obligatiua

CELUI CE ARMÉZA TIÉR'A

APERATORULU NATIUNALITÁTI

Protectorulu nedreptatitiloru

Parintelui Patriei

DOMNULU ROMÁNILORU

Alessandru Ioann I.

RECUNOSCINTIA ETERNA

Consiliulu judetianu alu Prahovei.

— Consiliulu judetianu din Vlasca asemenea a votatu radicareá unu monumentu, care sa pórté numele Domnitorului.

— Consiliulu jud. din Argesiu a votatu 30,000 lei pentru infiintarea unei pietie in centrulu orasiului, care sa pórté numele Domnului, in mijlocu cu o fantana si unu monumentu, cu inscriptiunea: „Alesului Romaniei.“ Asemenea si alte judetie.

— Legea de espropriare din caus'a utilitatii publice s'a promulgatu.

— Colegiele alegatoriloru de deputati suntu conchiamate pe 24 si 25 Novembre, — semnu ca deschiderea camerei este aprópe. —
Dupa „Buc.“

Prospectu politicu.

Tractatulú de pace intre poterile aliato germane si Dani'a s'a subscrisu din partea regelui Daniei in 12, ear din partea regelui Prussiei in 14 Novembre c. n.; schimbarea documentelor de ratificare au urmatu la Vienn'a in 4/16 Novembre. Desbaterea in senatulu imp. danesu asupr'a acestui obiectu a fostu fórté agera si patimasia. Unii dintre ablegatii ultranatiunali au protestatu in contr'a pasagiului acelu'a din tractatu, unde se díce, ca pacea acest'a va fi eterna. — Trupele austriace cu 1/13 Novembre incepu a se re'ntórcé in patri'a loru; cele din urma trupe voru trece prin Hamburgu in 2 Decembre c. n.

Se lucra de ambe pártile la o apropiare între Austri'a si Franci'a; cu acésta apropiere se pare ca stá in legatura re'ntórcerea principelui Metternich la postulu seu din Parisu. Foile francesé dícu, ca Austri'a e aplicata a negociá cu Franci'a pentru Rom'a, dar nici decátu cu Itali'a pentru Veneti'a; la dincontra, tocmai pentru de a incungirá acésta eventualitate, e hotarita a pactá cu Ungari'a si a conchiamá diet'a acestei tíeri.

In Itali'a curgu inca mereu desbaterile asupr'a conventiunei cu Franci'a, cu deosebire a transpunerei capitalei, carea in fine, dupa o depesia telegrafica se priimi cu 317 contr'a 70 voturi. Asemenea ne spune alta depesia telegrafica, ca camer'a a priimitu propunerile ministrului de finantie Sell'a (comunicata de noi in numerulu din urma.) — Partid'a revolutiunara (garibaldiana) incepe a lucrá cu tóta seriositatea nu numai pe pamentulu austriacu, dar chiaru si pe celu italianu; in 4/16 Novembre a fostu la Bagolino in Lombardi'a o lovire cráncena între Garibaldiani si trupele regesci, carea se fini parte cu prinderea parte cu imprasciarea revoltantiloru. In provinci'a Toscan'a si cu deosebire in Florenzi'a, au fostu esundári infricosiate, care au lasatu dupa sine pagube enorme.